

Sāpju un cerību vēstules Vitai Gaigalai linu auduma aploksnē*

Vīta Gliviča (dz. Gaigala)(1927 -1991)

1949.gada 25.martā no Balviem tika deportēta Artura un Olgas Gaigalu ģimene ar trim nepilngadīgajiem bērniem: Hertu, Noru, Uldi, jo par nacionālistiskiem uzskatiem ar brīvības atņemšanu uz daudziem gadiem jau bija notiesātas trīs Gaigalu ģimenes vecākās meitas: Ina, Nellija un Vīta. Omskas novads – Poltavka, Komi APSR – Inta, Tālie Austrumi – Susumana... tās ir tikai dažas vietas, kurās šī ģimene un bērni bija spiesti mitināties.

Lai viens par otru kaut mazliet uzzinātu, uzmundrinātu un vārdos spēcīnātu, kā saziņas līdzeklis noderēja vēstules.

Kad skolas muzejam Nora Pastare, viena no šīs ģimenes meitām, kura izvešanas brīdī mācījās Balvu vidusskolas 5.klasē, nodeva māšai Vitai citu ģimenes tuvinieku rakstītās vēstules, kuras viņa bija noglabājusi linu auduma aploksnē ar vārda monogrammu, man bija vajadzīgs ilgs laiks, lai šo aploksni atvērtu. 2014.gada sākumā beidzot atvēru linu auduma aploksni, lai ielūkotos kādās no 37 vēstulēm...

Šīm visām vēstulēm tur tālumā, Sibīrijā un Tātajos Austrumos, esmu devusi vienojošu nosaukumu “Sāpju un cerību vēstules Vitai Gaigalai linu auduma aploksnē”.

Lūk, ieskats dažu vēstuļu fragmentos:

- **1953.gada 24.februāris, Poltavka** (rakstīta krievu valodā)

Mana mīļā meitiņa!

Sūtu Tev sirsnīgus mātes sveicienus un vēlu Tev no Dieva labu veselību, tāpat arī no manis. Nevaru Tev pat aprakstīt, cik priecīga es jutos, kad saņēmu Tavu vēstuli, ka tās man bija prieka asaras, ka Tu esi dzīva un vesela. (..) Es ļoti skumstu pēc saviem bērniem. Es Tevi nesen redzēju sapnī kā mazu meitenīti, kas mani sauca. Kad pamodos, bija tik skumji. (..)

1954.gada 4.oktobris:

Mīļo Vitiņ! Cik Tu esi man dārga māšele! Es jau laikam Tev rakstīju, ka pēc skolas beigšanas gribētu mācīties Rīgas universitātē. Bet viss vēl nezināms. Tu raksti, ka Tev ļoti sāp sirds, ka mēs nevaram mācīties un būt mīļajos Balvos. Tādēļ man gribētos par spīti visam izmācīties par angļu valodas skolotāju un mācīt latviešu bērnus. Ja varētu, tad mācītu tikai Balvos.

(Nora Gaigala 1955.gada beidza Poltavkas vidusskolu, iesniedza dokumentus Omskas Pedagoģiskajā institūtā, lai studētu angļu valodu, taču netika uzņemta, uz iesniegto dokumentu lapas krievu valodā bija uzrakstīts: latviete, specnometinājumā).

1956.gada 5.aprīlī:

Labvakar, mīlulīši! Ir liela ticība, ka šogad vajag mums atgriezties savā Tēvzemē. Tad būs atkal labi. (Vēstulei turpinājumu rakstījusi mamma Olga):

Es Tev pastāstīšu, ko es šodien nopirku par Tavu atsūtīto naudu. Par 100 rubļiem nopirku Uldim drēbi vasaras biksēm un tētīm nopirku tumšu kreklu. Bet, lai būtu pēdējā reize, Kad Tu sūti naudu, jo Tev un tavam mazajam puisītim vajag labi ēst.

Tavs tēvs un mamma.

1956.gada 1.maijā, Susumana:

Manu mīļo Vitucīt un mazo Miķelīt! Paldies Dievam, ka viss jau galā un Tev jau ir bērniņš! Mazā Rūtiņa jau ēd pudelīti. Mīļo Vituci, paldies, ka neaizmirsti mājiniekus, jo es patlaban neestrādāju, un otrs – pats galvenais – krājam naudu ceļam, jo pēc Maija svētkiem saņemam pasas. Apmēram augustā, septembrī braucam uz Lietuvu.

Skūpstu visus, Ina.

Pēc atbrīvošanas Vita ar dēlu Miķeli devās līdzī vīram uz vīra dzimteni Moldāviju, lai gan Latviju nekad neaizmirsu. Arī 1991.gadā bija atbraukusi uz Rīgu, jau bija noskatīts dzīvoklis, atvesti daži foto albumi un šīs vēstules, kas saglabātas gadu desmitiem.

Devās vēlreiz uz Kišiņevu...taču gāja bojā satiksmes negadījumā. Apbedīta Kišiņevas kapos blakus pāragri mirušajam vīram.

Taču Vitas vārdu nes viņas dēla mazmeitai, kurai dots abu vecvecmammu vārds Vita Paulina, kura kādreiz noteikti zinās savas vecvecmāmiņas dzīves stāstu un to varēs stāstīt tālāk...

Es pārkāpšu pār visiem asiem žogiem,

Es pārnākšu, vienalga, kad tas būs... (no A.Šaicāna dziedātās dziesmas "Es pārnākšu" ar M.Stradiņas vārdiem).

**Vēstulēs ielūkojās Irēna Šaicāne, Balvu Valsts ģimnāzijas muzeja vadītāja.*